Pembli (Wylkian)
K
8403.aaa 26

DE FORMARVM ORIGINE.

GVILIELMI PEMBELI, Angli, Oxoniensis, TRACTATVS.

Editio Posthuma.

LONDINI,
Excudebat R. YOVNG sumptibus I. BARTLET, sub signo deaurati Calicis in Cheapside. 1629.

BRITISH
MUSEUM

ORNATISSIMO VIRO Domino Doctori FREWEN, Collegij Magdalenensis Præsidi, & Academiæ Oxonienſis Vice-Cancellario, *Rich. Capel* S. D.

CVm Natura ita ſit nobis comparata omnibus (Vir ornatiſſime) vt, quæ Dogmata à receptiori Scholæ ſententiâ aliena ſunt, magno cum ſupercilio

cilio fastidire soleamus: ego quidem non possum non vereri, ne lucubratio hæc in quorundam reprehensiones, vel eo nomine incursura sit; Quòd in ea quædam in controuersiam fortè veniant; & nouitatem apud nostros Philosophos olere videantur. Et certè in locis Theologicis ne quid detrimenti capiat, vel pax, vel veritas Christi id sobriè cauendum homini Christiano; & à nouarum opinionum pruritu prorsus abstinendum puto. Vsque adeò, vt ad certam regulam etiam loqui debeamus. Quod pie & prudenter monet [a] Augustinus, ne [verborum licentia impiam gignat opinionem.] At in puluere Scholastico, vbi in nullius verba iuramus, & in vtramuis partem, sine dispendio vel pacis, vel salutis ire liceat, maior conceditur, cùm

[a] De ciuit. Dei. l. 10. c. 23.

senti-

sentiendi, tum loquendi libertas. Nec tam authorum nomina; quam rationum momenta sunt spectanda. Quod non eò dico, quasi non plurimum esset in antiquis Philosophis: Hoc solum vellem; ne novitas veritati sit fraudi. Veritas enim non est pro novo deserenda. Quinetiam novitas veritatem commendat, & animus noster novæ opinionis admiratione integratur. Et quæ hodie vetera sunt, olim fuêre nova. Præclarè [b] *Horatius,*

[b] Epist. l. 2. ep. 2.

*Quod si tã Graijs novitas invisa fuisset (bene
Quã nobis, quid nunc esset vetus? aut quid hã
Quod legeret, terreret q; virilim publicus usus?*

Et meo quidem calculo, vitium vel maximum est in Philosophando, vetustatis gratiâ, ea defendere, quæ probamus minùs. Illud Pythagoræorum [ipse dixit] procul ab iis esse vult magnus di-

cendi Magister Marcus [c] Cicero, [De literis bene merereri cupientibus obest plurimùm, vti &, iis qui discere aut docere volunt; id ratum habere, quod à veteribus Philosophis iudicatum acceperunt. Desinunt enim suum (inquit ille) iudicium adhibere] Nôsti Tu, quanto cum conatu, & argumentis quàm magnis ipse [d] Aristoteles omnium antiquorum; immo, ipsius adeo Platonis animum, de Animæ naturâ & origine impugnârit. Neq; à quoquam, quod sciam, hoc ei culpæ datur. Quin potius nos omnes magni facimus aureum illud [e] Aristotelis apophthegma [Amicus Socrates; amicus Plato: sed magis amica veritas.] Neque unquam tot & tanta ornamenta, & adiumenta Philosophiæ subministrasset tantus Author, si

[c] De nat. Deor. l. 1.

[d] De anima lib. 1.

[e] Eth. l. 1.

destinatis veterum sententiis (qua iam olim quandam quasi vim veritatis, authorum authoritate solâ, & ætate obtinuissent) sese addixisset. Sic est noster author, vt apud quem plus valeat ratio; quam Aristotelis autoritas. Idque ex Aristotelis ipsius exemplo, & præcepto, iure in ipsum feciſſe putemus; quòd, sicut solent summa ingenia, non solùm studiosè elucidet aliorum opiniones: sed & ipse quoque aliquid noui proferat.

Accedat eodem summa rei de qua agitur difficultas. Nullus scilicet in totâ Philosophiâ cognitu difficilior locus est: quam de Formâ vsq; adeo, vt [f] *Scaliger (quo non alter acutus magis) omnem nostram in Philosophiâ scientiam, propter Formarum [cognitionem rudem, confusam] nihil*

[f] Exercit. 101. dist. 14. & exercit. 307. dist. 12.

aliud esse velit quam [vmbram in sole] Quocirca cùm in commentationibus abstrusis, in contrarias partes disputare soleant viri eruditi; & tandem post multos sudores, præclarè secum agi putent, si verisimile quod sit, id inuenerint: minus mirum est, autorem nostrum, in difficilimâ eâ Diatriba parte, quæ est de Formis Brutorum; à vulgari hodiernorum Philosophorum mente recessisse. Laudem certè magis quam veniam meretur. Ego non tantum mihi assumam, vt in vtramuis partem quicquam efferam. Rem in medio relinquo. Nihil detractum velim iis, qui aliter, atque hic author noster sentient. Sed nolo Epistolam vltra quam satis est producere. Hoc qualecunque, & quantulumcunque meæ mei, in Te,

animi

animi pignus ſub Nominis Tui anſpicijs, ad vſum ſtudioſæ Iuuentutis in lucem emitto. Tu, quæ Tua eſt Humanitas, æqui, benique conſulas. Vale.

Index

Index eorum quæ tractantur in LIBRO.

DE Origine Formæ page 2.
Tria Principia rerum page 3.
Priuatio quale principium ibid.
Distinctio principii p.5.
Pugna contrariarum qualitatum est transmutat. principium effectiuum p.8.
Formæ definitio p.9.
Formæ diuisio p.10.
Differentia inter formã & materiã p.11 12.
Formæ corporis naturalis diuisiones p.13.
Forma non est substantia materialis & corporea, rationes p.14.
Forma non est substantia immaterialis, rationes p.18.
Forma nõ oritur ex essentia materię p.19
Forma non oritur ex accidentibus materię p.20.
Forma non fit ex nihilo p.23.
Forma non est substantia, argumentum à for-

Index.

à formarum corruptione - p.28.
Verum forma sit accidens p.30,31.
Identitas & similitudo formæ & accidentis p.31,32.
Refutatio argumentorum quæ adduci possunt ad stabiliendam necessitatem formæ substantialis p 33. *vsq;* ad p.51.
Agit de breuibus Aphorismis p.52,53. *vsque ad* p.60.
Animæ vegetatiuæ in plantis & sensitiuæ in brutis sunt tantum temperamentum, rationes p.61.
De animæ rationalis origine p 68.
An anima sit à Parentibus p.69.
Dubia soluenda, si anima sit vel per multiplicationem, vel diuisionem vel generationem p.70.
Animæ rationalis origo non ex semine parentum p.75.
Argumentum primum ibid.
Argumentum secundum p.76.
Argumentum ab authoritate diuina
Eccles.12.7. p 78.
Heb.12.9. p.79.
Zach.12.1. p.80.
Iesai.57.16. p.81.
Ezek.37.5. ibid.
Exod.21.22. ibid.

DE

DE FORMARVM ORIGINE.

VExatissima est illa inter Physicos Quæstio, de Formarum Origine, quo modo, quo principio oriantur & materiæ adsocientur. Quæ quantū & docentium & discentium ingenia exercuerit, testatum faciunt tot doctorum hac de re commentationes, atque post tam claras, vt videbatur, huic veritati prælatas faces luminaq; admota, summa animorum caligo & inscitia, quâ adhuc cingimur. Hæremus in cortice, & in natura vestitum externumque accidentium ornatum nouimus & miramur, at corpus ipsum & intimam essentiæ medullam quærimus & ignoramus. Vel potiùs, annon in scirpo nodum? illud anxia indagine vestigantes, quod nisi in Philosophorum cerebris librisque, in Natura est nusquam. Ita planè est,

cæcutientes nimium acutè cernimus, atque illud ſcire ſatagimus, quod nec eſſe natura agnoſcit. Intelligo illud Phyſicorum de rerum Formis placitum; quod etſi antiquitate & omnium præiudicio ſatis confirmatum videatur, tamen, eum potius vt Poſtulatum quàm vt Demonſtratum ab Ariſtotele primo inuentore, eiuſque Sectatoribus ſumatur, non erit immodeſti, ſed φιλαλήθους, illud penitius introſpexiſſe, atque examinaſſe, quid firmitatis habeat hoc fundamentum, cui tot in omni Philoſophia dogmata innituntur. Atque hoc ſanè neceſſarium eſt Animarum Ortum diſquirenti, prius de omnium Formarum origine diſſerere, earumque Naturam perſpectam habere, cuius ſi vel ignari vel falſo gnari ſumus, offundentur tenebræ, & error ſe reliquæ diſputationi ingeret. Itaque, quid Forma, cuius Entitatis & Originis, primò in genere videamus, deinde ad Animas deſcendendi locus erit.

Ariſtoteles, reiectis aliorum ante ſe placitis, tria rerum communia principia ſtatuenda eſſe docuit, Conſti-

tutionis

tutionis duo Materiam & Formam, Transmutationis vnum, Priuationem: quam triadem posteritas venerata est, & ferè ἀβασανίστως retinuit. Merito autẽ erroris suspecta est hæc doctrina, & à multis contrà itum: qui Priuationem sede, quam occupârat, detrusam, binarium tantùm principiorũ numerũ agnouerunt. Quàm hoc iusta fecerunt lege, sufficiet vno aut altero exemplo demonstrasse. Priuatio est principium transmutationis, inquit Arist. At quale principium? Intueamur exemplum, & naturam non notiones sectemur. Aqua mutatur in Aërem. Huius mutationis principiũ est Priuatio, vel quatenus est Absentia formæ aeris in aqua, vel quatenus est Aptitudo in materia aquæ ad recipiendã formam aeris: ex istis enim duabus partibus conflatur definitio priuationis. Non priori respectu, nam Absentia formæ (fatentibus ipsis Aristotelicis) est merũ non-ens, nihil habens positiui. Ipsum Abesse est non Esse, nec magis ens est mera Absentia formæ aeris ab Aqua, quàm absentia formæ aeris ab Auro, hoc est, purum putum Nihil.

Quis autem ſanus dicet, Non-ens eſſe principium tranſmutationis corporum naturalium ? Non poſteriori modo, quia 1. Sic Priuatio non eſt Priuatio ; merus eſt & Rei & Vocabuli abuſus vocare aptitudinem & capacitatem ſubiecti nomine Priuationis : perinde ac ſi dicas, Carendi duæ ſunt partes, Carere & Habere. Illa enim Aptitudo eſt Qualitas verè poſitiua, quæ habetur & poſſidetur à ſubiecto. Nempe vel vna ſimplexq; qualitas vt Potentia paſſiua materiæ primæ per quam verè diſponitur ad recipiendam formam quamcunque, vel mixta qualitatum congeries in corporibus, ſiue mixtis ſiue ſimplicibus, per quam ad vnam formam magis quàm ad aliam diſponuntur ; vt in aqua Humiditas & Tenuitas faciunt eam capacem & aptam ad aeris formam magis quàm alterius corporis. At quis, vel vnam, vel multarum qualitatum debitam mixturam, ſine abſurditate vocauerit Priuationem ? 2. Etſi reuera iſta Capacitas & Aptitudo requiratur ad omnem tranſmutationem vt Conditio neceſſaria in ſubiecto tranſmutando,

tando (nec enim ex quolibet ligno fit Mercurius) non tamen rectè dicitur principium & causa transmutationis. Annon ideo res mutatur, quia mutari apta est & capax? minimè certè, neq; in artificialibus, neque in naturalibus. Sed hic decurritur ad solennem distinctionem duplicis principii, 1. Effectiui virtute sua agentis, & 2. Occasionalis ansam quasi præbentis; & huius posterioris farrinæ est Priuatio. Qua distinctione parum consulitur huic causæ, vt ex his palam fiet,

1. Non ferendū est hoc Aristotelis παράδειγμα qui fundamenta totius Philosophiæ iaciens, & principia tum constitutæ tum transmutatæ naturæ accuratè inuestigans, neglexerit Causam efficientem in qua virtus transmutatiua corporum latet, atque eius loco Occasionem tantùm prehenderit, cuius nulla est ex se efficacia. non ἀρχὴ sed ἀφορμὴ dicenda fuerit priuatio.

2. Nec occasio quidem est, quod ad primam priuationis partem, cui tamen hæc distinctio solet applicari. Siue enim Aquam integrâ

adhuc ſuâ Formâ, ſiue iam corruptâ ſpectemus, neutro modo abſentia formæ eſt occaſio mutationis. Non primo, nam Abſentia formæ aeris in aqua adhuc manente integra, non magis Occaſio dici poteſt mutandæ aquæ in aerem, quàm mutandæ illius in ignem aut terram. Iſtas enim Formas per-æque omnes etſi non habeat, tamen eis non caret: aliquid verò agendi moliendiq; occaſio, non eſt Non-habere, ſed Carere. Non ſecundo, nam abſentia formæ aquæ in aqua corrupta, non eſt occaſio cur introducatur forma aeris magis quàm forma ignis: nec abſentia formæ aeris in aquam introducibilis eſt occaſio cur introducatur, nam & terræ quoque forma abſens eſt, & introducibilis aliquandoq; in aquâ corruptâ inducitur: nec denique abſentia formæ ſimpliciter occaſio eſt cur alia qualis qualis ſit intromittatur. Illudenim figmentum eſt, vt ſic oſtendi poteſt, In tranſmutatione aquæ in aerem neceſſariò ſecundum doctrinam Perip.

dandum

dandum est aliquod Instans in quo & non antè forma aquæ recedit: vt enim Generatio, sic Corruptio fit in Instanti, forma siquidem est indiuisibilis & tota accedit, receditque in momento. Bene habet. Ante illud igitur instans in aqua non erat vlla Priuatio. Iam verò cum auolat forma aquæ, aduenit aeris forma vel in eodem instanti vel in diuerso. Si in eodem, nulla potest intercedere Priuatio, siquidem ante illud aqua non erat priuata suâ formâ, & in illo ipso instante admittit formam aeris. Itaq; hoc pacto occidit priuatio, sed oritur interim maior difficultas, Quomodo in vno & eodem instanti eadem materia aquæ, possit habere duas formas specificas Aquæ & Aeris? cuius difficultatis nulla planè solutio dari potest stante Physicæ peripateticæ constitutione. Sin dicas hoc fieri diuersis instantibus, intercedente aliquo priuationis tempore: succutis hoc dicto Physiologiæ Arist. fundamenta, quæ volunt impossi-

bile esse vt materia vel ad momentum informis existat. Quare cedat foro Priuatio, nec amplius in Naturæ triumuiris accenseatur: Aptitudo quidem & Capacitas illa materiæ esto aliquo modo Occasio legum naturæ notiandarum: Principium non est, Priuatio non est. Huius autem nothi loco substituatur γνήσιον illud omnium Transmutationum principium effectiuum, scilicet, Pugna contrariarum Qualitatum: quarum aduersa dimicatio alternaq; aut mutua victoria, & post eam concordi temperie, aut disproportionata δυσκρασία, fons est & radix, vnde existunt omnes, quæcunque in natura naturaliter fiunt, generationes corruptionesque. Hoc clarius demonstrabitur in sequentibus, dum secundum Peripateticorum Principium diligentiori examini subiicimus. Hoc

Forma est; cuius notitia quantam Mortalium mentibus creauit molestiam & tristitiam, imo scientiæ desperationem, inde coniectura capi potest,

potest, quòd, cùm Scientia nulla sit nisi per demonstrationem, hæc autem nulla, nisi ex Causâ proxima, causæ verò hæc ignoretur si forma sit incognita, omniumque formarum ne vna quidem cognoscatur (omnibus fatentibus) exceptâ illâ Hominis, omnis nobis spes præcluditur, quiduis in qualibet alia re perfectè intelligendi. Apage autem istud ingeniorum tormentum! Dabimus operam huius ψευδοπάσῃ fidiculas incidere: atque in re obscurissima operosissimisque nodis perplexa, auxilii, quantum possumus afferre. Hoc autem secando potius fiet quàm soluendo; cum præstet demoliri quàm mox ruiturum opus reficere. Duo sunt constitutionis rerum principia, Materia & Forma. Materiam agnoscimus, de Forma quærimus. Ea est (inquiunt Peripatetici) Principium actiuum quod cum materia constituit compositum substantiale. Habes essentiam, vide eius proprietates & elogia. Est substantia, & quidem præcipua pars essentialis compositi; diuinior & dignior natura quàm materia; compo-

sito dat Esse, Agere, Distingui, Nomen; est generabilis, & corruptibilis; educitur de sinu siue potentia materiæ; in sensus non incurrit; consistit in indiuisibili, nec augetur aut minuitur pro varia compositi quantitate; est immateriata & tamen materiæ necessitate ligata; cape quoque diuisionem: est forma alia Prima reliquas antecedens, communis omnium corporum naturalium quatenus sunt naturalia, alia Secunda primam sequens propria particularium corporum secundum diuersas species. Hæc sunt breuiter quæ Physici de forma tradunt, pauca ea quidem, at tamen eiusmodi, quæ cum inter se cum fundamentis naturalis scientiæ ab Arist. positis parum consentiunt. Illud primo scrupulum iniicit subiecta hic agi fide, quod inter tot de Materia, altero principio, controuersias, libros, disputationes vltro citroque scriptas habitasque, parum aut nihil fere de formarum natura repertas in Physicorum commentariis. Aliquid in genere disputatur in Communi Physices parte, vbi è regione materiæ

forma

forma tractatur; at fit ita leuiter & perfunctoriè, vt agnoscas eos vmbram non veritatem petere, inter ipsas disputantium manus auolantem & euanescentem. In reliqua Philosophia donec ad hominem peruentum erit, altum de ea silentium, exceptis quibusdam de Cœli & Elementorum formis, otiosis speculationibus. An hoc fit quod formæ natura & notitia magis in obscuro sit, quàm materiæ? Nequaquam sane. Conferamus Paritatem vtriusque & Priuilegia formæ. Forma in sensus non incurrit; neque Materia; vtriusque cognitio ab intellectu solo pendet, fatentibus Peripateticis, & docentibus Materiam non cognosci nisi duplici instrumento, Probationis necessariæ à transmutationibus successiuis commune aliquod subiectum requirentibus, & Proportionis ab Arte-factis ex materia variè effigiata constantibus. Quare mirum est, eos, qui de materiæ Essentia Proprietatibusque tam multa disputârunt, & definierunt, noluisse Formæ naturam accuratiùs eisdem vsus subsidiis inquirere. Nec erat

erat cur hìc magis hebeſcerent oculi, ſi digniorem & clariorem formæ naturam ſpectemus. Quid enim? Materia eſt perfectibilis, Forma perfectio: illa, potentia, nuda, pura paſſiua potentia (ſic aiunt) at forma eſt Actus. Materia debilis entitatis & pænè aciem intellectus fugientis, at forma diuinum quid ipſam eſſentiam dans nedum habens; Materiæ propria, potentia patiendi & recipiendi quiduis, & Quantitas indeterminata, at actio nulla: Formæ autem mille Actionum Qualitatumq; differentiæ, quæ ſenſum intellectumque non leuiter perſtringunt. Quid igitur cauſæ eſſet quod tot præſentibus auxiliis tantillum in Formarum cognitione profectum ſit, in materiæ tantum? His illud adde, quòd qui de Angelorum eſſentia ſumma ſubtilitate & audacia pronunciârunt, quorum eſſentia ægriùs à nobis percipitur, illi formarum diſquiſitionem penitus ferè neglexerunt. Verùm ne ſuſpicioni huic iuſtæ, nimium dediſſe videamur, accedamus ad rationes: quibus aduersùm receptam formæ Doctrinam

ſic

sic argumentari possumus.

Forma Corporis naturalis, est vel Substantia vel Accidens. Si substantia sit, erit vel Materialis & Corporea, vel Immaterialis & Spiritualis. Hæ diuisiones sunt immediatæ, & ex terminis oppositis toto genere differentibus constant. Ita vt ineptè diuerticulum quæratur in distinctione Substantiæ in Perfectam & Imperfectam, aut in gradibus quibusdam intermediis inter Substantiam & Accidens, inter Materiam & Spiritum: quos neque Natura nec Philosophia peripatetica vllo modo admittit. Puritas enim purissima materiæ non eximit rem è gradu rerum materialium, nec speciem variat. Illa entitas media inter substantiam, & accidens ne concipi quidem potest, & certe nouum requiret Prædicamentum. Nec illud de Perfectione & Imperfectione Substantiæ formam magis è diuisione Prædicamenti exterminat, quàm Materiam, quâ imperfectius nihil. Sunt itaque secundum Philosophiam peripateticam, & naturam quidem ipsam, distributiones illæ irrefragabiles; ex

quibus

quibus sic procedo: Forma nec est Substantia materialis, nec immaterialis: ergo ne omnino quidem Substantia est. Probatio instituetur per partes.

I. Forma non est Substantia materialis & corporea: ostendo his rationibus:

1. Quod materiam corpusque informat, illud non est materiale & corporeum. Atqui formæ officium est informare &c. Ergo &c. Vis huius argumenti in eo consistit, vt intelligatur quid sit, informare: hoc autem est, Omnes materiæ partes ita permeare, atq; omnibus vel minimis ita se immiscere, vt vnicuique essentiam & vires speciei conuenientes tribuat. Dico impossibile esse, vt Substantia aliqua materialis à materiâ corporum distincta, materiam illorum per minimas sui particulas ita peruadat. Contradicit hoc naturæ, quæ vetat omnem Penetrationem dimensionum, hic necessariò concedendam, si materia materiam permeet, cum omnis materiæ, cuius-

cuiuſcunq; demum ſubtilitatis ſit, quantitas ſemper ſit accidens inſeparabile.

2. Omne materiale & corporeum eſt per ſe Quantum & Diuiſibile. Atqui Forma non eſt Quanta per ſe & Diuiſibilis. Ergo &c. Maior manifeſta eſt ex diſcrimine inter Corpus & Spiritum. Minor eſt ex omnium Philoſophorum placito, qui ſtatuunt formas quantitatis eſſe expertes, & in indiuiſibili conſiſtere. Quàm verum ſit illud dogma non opus eſt nunc exquirere, ſufficit hoc loco has contrarias ſententias inter ſe commiſiſſe.

3. Nihil generabile & corruptibile eſt materiale & corporeum. At omnis forma (humanâ excepta) eſt generabilis & corruptibilis. Ergo nulla forma &c. Veritas maioris propoſitionis clariſſima eſt tum ex communi Ariſtotelicorum ſententia, aſſerentium materiam nullo modo generari aut corrumpi poſſe, ſed ortus & interitus immunem perſiſtere in perpetuum, tum etiam Experientia. Fieri enim non poteſt

poteſt in tranſmutationibus vt vel minimus materiæ puluiſculus corrumpatur in nihilum, aut generetur ex materia non præexiſtente. Quicquid in rebus eſt materiale (intelligo Eſſentiam non Inhærentiam, nam ſic accidentia ſunt materialia) illud ſicut diuina ſolum virtute è nihilo extitit, ita nulla naturali vi in nihilum redigitur. At, quod minor ait, formæ quotidie corrumpuntur & annihilantur, atque de nouo generantur idque virtute naturalium agentium. Affirmant hoc omnes, atque ipſa etiam tranſmutationis veritas. Nihil ergo in formis materiale eſt.

4. Euertitur hoc pacto illud principiorum κριτήριον ab Ariſtotele poſitum, ſcilicet, Principia debere eſſe contraria, quia quidquid fit fieri ex contrariis neceſſe eſt. Vbi per Contrarietatem non intelligit illam propriè dictam (alibi enim dicit Subſtantiam Subſtantiæ non contrariari) ſed talem diuerſitatem & diſtinctionem, per quam prin-

principia corporum constitutiua ita differunt, vt essentiâ propriisq; iisdem non communicent. Nam ex Vniformi, aut duobus Vniformibus substantiis, nihil nisi Vniforme generatur. Atqui si forma quoq; sit materialis, materia & forma non tantum non contraria, sed ne diuersa dici possunt: eadem siquidem erit vtriusque Essentia gradibus tantum maioris aut minoris puritatis & subtilitatis distincta: qui plane non sufficiunt ad tollendam vniformitatem.

5. Tollitur quoque hoc modo illud Formarum priuilegium; quòd sit Fons & Origo omnium actionum: Cum enim operationes sint â forma, formæ autem essentia sit materialis, necessariò sequitur materiam quoque esse actiuam & actionum principium. Erit siquidem forma, Materia quædam actuosa vigoris & virtutis plena, per quem potens est materiam corporis torpidam & ignauam actuare & excitare. At vnde ista virtus? necesse est vt sit immediate ab ipsa

formæ

formæ materia : nam si ab alio oriatur, iam forma non erit principium, quo datur aliquid prius. Sicut enim materia prima ex se habet quantitatem, sic & forma vires ex se ortas non ab alio mutuatas possidet. Atque hoc plane repugnat omnium Perip. consensui, qui docent à materia quæcunque demum sit, meram oriri Passionem, eamq; esse omnis possibilitatis radicem.

II. Quod forma non sit Substantia Immaterialis & Spiritualis cuincitur firmissimis rationibus.

1. *A Formarum Generatione.* Qua in re ridiculum planè est quàm miserè se alioseque torserint Philosophi. Summa omnium in hoc negotio speculationum huc redit, Formas non Induci, sed educi è materia. Nimium enim absurdum visum est dicere formam auri, lapidis, plantæ &c. primo extra materiam factam esse ab externo agente, deinde veluti vehiculo in materiã importari. Spinosis absurdis horret hæc opinio, Posse formas

mas rerum ſeparatas exiſtere, plus conferre agens externum quàm ſemen in generatione &c. Quare in eo fixus eſt baculus, formas omnes (humanam excipe) è materia educi. Verùm hic admodum ſudatur in explicando huius eductionis modo, nec adhuc certi quicquam ſtatuitur. Nos breuiter omnia comprehendentes ſic argumentamur. Si forma educatur ex materia, fiet hoc vel ex Aliquo in Materia præexiſtente vel ex Nihilo. Si prius, erit illud Aliquid vel ipſa Materiæ Eſſentia, vel Accidentia quædam illius. Per partes aganus.

1. Forma non oritur ex Eſſentia materiæ: contradicunt hæ rationes

1 Quicquid ex materiæ Eſſentia oritur, illud neceſſariò eſt materiale, vt quicquid ex aere nudo fit, eſt aereum. At forma non eſt materialis, vt patet ex ſupradictis. Ergo &c. Vel ſi forma ſit immaterialis, impoſſibile eſt vt fiat ex Eſſentia mate-

materiæ : fundamentum siquidem ponitur in Philosophia, Immateriale ex Materiali per agentia materialia (vt sunt ea quæ formas educunt) generari non potest. Illa enim materia, ex qua constituitur forma, ad quamcunq; demum puritatis, claritatis & tenuitatis gradum velut in alembico eleuetur, materia tamen est, & remanet.

2. Funditus subruitur illa altera principiorũ lex ab Aristotele, & sectariis lata, Principia ne fiant ex se mutuò. Atqui fient, si ex materiæ substantia confletur forma.

2. Forma non oritur ex Accidentibus materiæ ; confirmant hæc argumenta, contra opinionem eorum omnium qui dicunt, formas educi de Potentia, de Sinu, de Gremio materiæ. Vbi intelligunt, credo his terminis, Accidentia & Qualitates quasdam

quaſdam materiæ. At non hinc formis origo eſt: nam

1. Subſtantia fiet ex Accidentibus, forma Subſtantialis ex accidentalibus materiæ proprietatibus. Quod abſurdum quàm diſſonet, peripatetici carum aurium eſto iudicium. Aut ſi ex Accidente nihil generetur niſi Accidens (quod verum eſt) forma erit Accidens vtpote ex Accidentibus facta: at hoc quoque Peripatet. monſtrum eſt.

2. Forma non erit primum principium corporis naturalis: ſiquidem ex priore facta eſt, viz. Accidentibus materiæ, quæ potius quàm forma principii loco habenda ſunt. Hac quoque ratione euertitur altera principiorum lex, Principia ne fiant ex aliis: at forma fiet ex accidentibus.

3. Particulariùs quæratur, quænam ſint hæc accidentia materiæ, quæ Gremii Sinuſq;

nusque nomine vocantur; certè tria sunt aut nulla, 1. Potentia passiua, 2. Quantitas indeterminata, 3. aut Præuiæ dispositiones. Quod ad duo priora, risu dignus est si quis dicat, Formas oriri & fieri, aut ex Potentia passiua siue aptitudine & capacitate materiæ ad formas recipiendas, aut ex interminata illius quantitate. Mera sunt ista deliria. Ergo fortè ex præuiis dispositionibus fit. Hoc verisimilius dicitur, sed hìc cautè aduertendum est, nos hactenus non de Existentia, sed de Substantia formarum quærere, non quo Agente in materia existant, sed ex qua Essentia & Substantia sint & constituantur. Itaque etsi fortassis præuiæ dispositiones & qualitates in materia secunda præparata, vt in materia auri, lapidis, seminis concurrant per modum Agentis ad productionem formæ auri &c.

&c. non tamen possunt concurrere per modum constituentis ad condendam illius substantiam & essentiam. Siquidem præuiæ dispositiones sunt tantùm Accidentia; at forma, secundum Peripateticos, est Substantia & quidem Immaterialis, quæ ex accidentibus tanquam materiâ constitui nequit. Aut si constituatur, erit quidem forma Immaterialis, sed Immateriale accidens, non immaterialis & incorporea substantia. Hæc de priori parte, viz. Formam non fieri ex aliquo præexistente in materia: sequitur membrum posterius.

3. Forma non fit ex nihilo. Ita enim formæ in materia productio non esset Generatio, sed Creatio: quod sine maxima absurditate concedi non potest. Tolleretur enim discrimen inter animam rationalem & cæteras formas, quarum etiam vilissimæ opus haberent ad exi-

stentiam

ſtentiam creatione eſſentiæ. Daretur immediatus & ſupernaturalis Dei concurſus ad omnem generationem, creando & infundendo formã, aut tribuenda eſſet naturalibus agentibus. Vis creandi ſubſtantiam ex nihilo, quæ ſolius Dei propria eſt. Præcipuè in ſubſtantiis immaterialibus (vt formis) quarum eſſentia materialibus longe dignior eſt. Atque hoc in loco Philoſophis aqua planè hæret. Interrogatis ſiue de inanimatis ſiue de animatis formis, Sintne actu in materia è quâ educuntur ? vt forma auri in materia ex qua generatur, forma pulli in ouo. Hic æſtuant, & ſudant. Inſunt & non inſunt. Exiſtunt & non exiſtunt, Inſunt, ſed non actu: nam ſic, aiunt, nihil de nouo generaretur, cum forma actu & materia actu exiſtat. Neque plane non inſunt, nam ſic crearentur. Ergo inſunt potentiâ. Contradictio, inſunt, *i.e.* poſſunt ineſſe. Inſunt in ſuis Cauſis: & hoc

hoc ἀνηρμένον: insunt, i.e. causæ insunt per quas possunt aliquando inesse. Rursus, insunt habitualiter non actualiter, vt scientia in Geometra dormiente. Inepta distinctio, quatenus huic negotio applicatur. Habitualis enim rei inexistentia actuali non opponitur; scientia enim in Geometra dormiente Actu inest, etsi non quoad Actus & Exercitia Num & formæ sic? Substantia earum & Actus primi actu insunt in materia, sed operationes & secundi actus impediuntur & dormitant. Nec hoc volunt, quia absurdum est dicere, Formam auri esse actu in materia ex qua generabitur aurum: sic esset aurum antequam est; aut formam aeris esse actu in aqua transmutanda, antequam actu transmutetur in aerem; aut formam animalis actu esse in semine, nec tamen semen posse dici animal. Omnia hæc sunt ἀνύπαρκτα, vt & tota ista Philosophorum contempla-

tio de Formarum ſubſtantialium & immaterialium è materia Eductione. His accedunt aliæ rationes.

4. Repugnat communi ſenſui & ſano intellectui hæc formarum immaterialitas. Quis enim ſobrius dixerit eſſe in lapide, in Auro Subſtantiam aliquam ſpiritualem à materiâ diſtinctam. Spiritus lapidis. Spiritus Auri. Portenta in Philoſophia, niſi Chymico ſenſu capiantur: at Spiritus hominis rectè.

5. Omnis ſubſtantia diuiſibilis eſt materialis & corporea. Forma eſt ſubſtantia diuiſibilis: ergo non eſt ſpiritualis & incorporea. Maior eſt ex ipſius Naturæ dictamine, Diuiſio enim ſequitur Quantitatem, & Quantitas eſt indiuiſa materiæ comes. Minor manifeſta eſt in diuiſione omnium totorum Homogeneorum, vt auri &c. nec non Heterogeneorum quorundam, vt in auulſo ab arbore ramuſculo ex ſe recreſcente, &c. Quod

si obiiciatur aliquid etiam non corporeum diuidi posse vt albedinem in charta, omniaque accidentia ciusmodi, quæ tamen Quantitate & Materia carent. Respondemus, longè maximum discrimen esse inter Spiritus, immaterialesque substantias,& accidentia immaterialia, illarum enim Essentia consistit in indiuisibili, tam necessario nexu inter se colligata, vt recedente parte tota pereat (si Metaphysicis credamus) at non sic Accidentium. Stet itaque immota hæc reciprocatio: Omnis Substantia Spiritalis est Indiuisibilis, &, Omnis Substantia Indiuisibilis est Spiritalis, quicquid ἀλόγως obstrepunt Conimbricens. 2. de An. Cap. 11. Quæst. 8. Art 3. Atque è contrà de Substantia Materiali. Cuius argumenti tanta vis est, vt formas è classe substantiarum, in Ordinem Qualitatum videatur posse cogere.

Persequamur reliqua argumẽta.

2. *A Formarum Corruptione*, quã omnes quotquot præter animam rationalem, sunt, damnantur. Vnde sic arguitur

1. Nulla substantia immaterialis est corruptibilis: Omnes formæ sunt corruptibiles. Ergo nullæ formæ sunt immateriales. Maioris (intellige eam modo naturali) probatio est inuicta ex ipso Peripato petita. Omne agens & patiens naturale debent conuenire in genere, *i.e.* in materia inquit Aristoteles. Inter ea igitur quæ differunt materia nulla est Physica actio aut passio. Atqui materiale & spirituale sic differunt, ergo illud in hoc agere, hoc ab illo pati non potest. Fieri itaque non potest vt aliquod agens naturale & corporeum, formas rerum immateriales agendo corrumpat, totasque penitus aboleat, & in nihilum reducat virtute aliqua naturali. Eiusdem virtutis est substantiam è nihilo creare & in nihilum redigere. Quare

in

in omni corruptione aut concedendus est extraordinarius & supernaturalis Dei actus in abolitione formæ etiam muscæ vnius miserculæ; aut affirmandum, ordinaria agentia naturalia habere vim agendi in formas easque annihilandi; quo dato, nescio quî liceat Pontificiorum nænias de igne Gehennali & Purgatorio animas vrente, de suffumigationibus diabolum abigentibus, aliasque ineptias commodè refutare.

2. Cum omnis substantia immaterialis sit excellentior materiali: In genere formarum res contrario planè modo se habebit. Ignobilis enim & ignaua materia firmiorem stabilioremque essentiam habebit, quàm vel præstantissima bruti animalis anima: Materia pulicis nulla arte, nulla mutationum vicissitudine potest annihilari: at vel nobilissima Leonis anima vno ictu occidit, & in nihilum abit. Magnum hoc & notabile discrimen non leuem mihi semper excitauit suspicionem, Formas non inter sub-

2. *A Formarum Corruptione*, quã omnes quotquot præter animam rationalem, sunt, damnantur. Vnde sic arguitur

1. Nulla substantia immaterialis est corruptibilis : Omnes formæ sunt corruptibiles. Ergo nullæ formæ sunt immateriales. Maioris (intellige eam modo naturali) probatio est inuicta ex ipso Peripato petita. Omne agens & patiens naturale debent conuenire in genere, *i.e.* in materia inquit Aristoteles. Inter ea igitur quæ differunt materia nulla est Physica actio aut passio. Atqui materiale & spirituale sic differunt, ergo illud in hoc agere, hoc ab illo pati non potest. Fieri itaque non potest vt aliquod agens naturale & corporeum, formas rerum immateriales agendo corrumpat, totasque penitus aboleat, & in nihilum reducat virtute aliqua naturali. Eiusdem virtutis est substantiam è nihilo creare & in nihilum redigere. Quare

in

in omni corruptione aut concedendus est extraordinarius & supernaturalis Dei actus in abolitione formæ etiam muscæ vnius miserculæ; aut affirmandum, ordinaria agentia naturalia habere vim agendi in formas easque annihilandi; quo dato, nescio quî liceat Pontificiorum nænias de igne Gehennali & Purgatorio animas vrente, de suffumigationibus diabolum abigentibus, aliasque ineptias commodè refutare.

2. Cum omnis substantia immaterialis sit excellentior materiali: In genere formarum res contrario planè modo se habebit. Ignobilis enim & ignaua materia firmiorem stabilioremque essentiam habebit, quàm vel præstantissima bruti animalis anima: Materia pulicis nulla arte, nulla mutationum vicissitudine potest annihilari: at vel nobilissima Leonis anima vno ictu occidit, & in nihilum abit. Magnum hoc & notabile discrimen non leuem mihi semper excitauit suspicionem, Formas non inter substantias

ſtantias, ſed accidentia numerandas eſſe, quæ vt videmus, ortui & interitui in ſingula momenta ſunt obnoxia.

Hactenus de primo diuiſionis membro: Quod forma non ſit Subſtantia, eui & alia addi poſſent ſi ſingulis immorandi otium eſſet. Propero ad ſecundum membrum, vbi diſquirendum reſtat, vtrum Forma accidens ſit, necne. Sententia negatiua à Phyſicis mordicùs defenditur; nobis autem affirmatiua etſi παράδοξος verisimilior tamen videtur: quam vt ſuperioribus rationibus coacti neceſſariò tenendam ſuſcepimus, ita ſequentibus argumentis atque argumentorum, quæ obiici poſſunt, ſolutionibus claram facere conabimur. Eſto itaque concluſio probanda.

Omnis forma corporis naturalis, (animâ rationali exceptâ) eſt accidens aut accidentium multorum mixtura, temperamentum vulgò dictum, & præterea nihil. Huius concluſionis veritas patet

1. Ex remotione membri alterius immediatè oppoſiti in prima diuiſione.

diuisione. Euictum enim est allatis argumentis formam nec materialem nec immaterialem Substantiam esse, relinquitur ergo vt sit Accidens.

2. Ex perpetua analogia inter Formas istas & Accidentia, quæ tanta est, vt errore aliquo veterum factum sit, quòd eorum naturæ Eædem, in similes diuisæ sint. Ecce paralleliſmum.

1. Accidentia generantur & corrumpuntur, de nouo oriuntur & in nihilum abeunt, vt ratio & experientia dictant. Eadem quoque est formarum lex, in horas nascentium, & euanescentium.

2. Accidentia diffunduntur per totum subiectum, & minimas materiæ particulas penetrant, atque pro ratione subiecti quanti & diuisi, ipsa quoque quantitatem & diuisionem sortiuntur. Non ouum ouo similius, quàm hâc in re Formæ accidentibus, diffusæ & diuisæ per materiam.

3. Accidentia dependent à materia in Esse & in Fieri, ita vt extra subiectum ne ad momentum quidem temporis subsistere possunt. Annon & Formarum eadem conditio, quæ cum sint immateriales (vt & Accidentia) ita tamen cum materia quoad & Essentiam & Existentiam σφρᾶς ἀνάγκης nexu vinciuntur, vt extra eam planè Nihil sint. Atque, vt Accidentia quoque, non migrant de subiecto in subiectum. Ex quibusclarum est non esse tantum formæ & accidentis similitudinem, sed etiam identitatem.

3. Ex refutatione argumentorum quæ in contrariam sententiam adduci possunt, ad stabiliendam necessitatem formæ substantialis. Horum præcipua sunt,

1um. Omne compositum substantiale requirit materiam & formam substantialem, ex quibus componatur. Corpora naturalia sunt composita. Ergo habét materiam & formã substantialem.

In-

Infirmitas huius Argumenti eluceſcet ex falſitate maioris propoſitionis, quæ oritur ex malè intellecta Compoſitionis natura. Cum enim duplex ſit Compoſitio, 1. Ex Subſtantia & Accidentibus, 2. Ex Subſtantia & Subſtantia, falsò creditum eſt, Omne corpus naturale componi ex duabus ſubſtantiis genere diuerſis. Veritas breuiter ſic ſe habet, In Corporibus ſimplicibus Cœlo, viz. & Elementis eſt nuda tantum Compoſitio Subſtantiæ, Materiæ, ſcilicet, & Accidentium variorum diuerſis ſyzygiis in materia vnitorum. In Corporibus mixtis, ſiue animatis ſiue inanimatis eſt Compoſitio, partim Subſtantiæ & Accidentium, partim diuerſarum Subſtantiarum. Diuerſarum, dico, non Eſſentiâ, ſed Accidentalibus differentiis; vt ſunt ſubſtantiæ quatuor Elementorum quorum materia vna eſſentiâ, qualitatibus quadruplex concurrit in

compositione corporum mixtorum. Denique, in homine solo est Compositio diuersarum substantiarum genere differentium, viz. Corporis, Substantiæ materialis, & Spiritus substantiæ immaterialis. Itaque dicimus Corpora naturalia esse Composita, & quidem Substantialia ab vna parte, scil. Materia, non vtrâque. Forma quidem inest, sed Accidentalis illa, non Substantialis. Et reuera, nulla dari potest ratio idonea, cur necessitas naturæ id exigat, vt, corpus nequeat constitui, sine concursu duarum Substantiarum essentialiter distinctarum. Sufficit planè vnica materiæ substantia variis distincta & ornata accidentibus, vt in Elementis.

2um. Quicquid Materiam actuat, ponit in Specie, Existentiam eidem tribuit, illud est Substantia. Atqui forma facit ista omnia. Ergo Forma est Substantia.

Vitium huius argumenti est in

in maiore propoſitione quæ ſententiæ eſt aut ambiguæ aut falſæ. Quid enim eſt Materiam actuare? quid ponere in Specie? quid Exiſtentiam dare? Illo actuandi termino neceſſariò intelligitur, vel Formam dare Materiæ eſſe Actuale, vt ſit actu ens & ſubſtantia, vel formã dare Materiæ eſſe Actuoſum, vt quæ ex ſe nuda torpet, efficacibus induatur qualitatibus. In priori ſenſu falſum eſt formam actuare materiam, cum enim materia ſit ſubſtantia, omniſque ſubſtantia ſit ens per ſe ſubſiſtens, vtique materia per ſe, non per accidens, non per aliud, non per formam, ſuam actualem ſubſiſtentiam habebit. Dico per Formam: cum formã enim ſubſiſtit; aſt ita forma non magis actuat materiam, quàm hæc formam, quæ non ſubſiſtit niſi cum materia. Poſteriori ſenſu verum quidem eſt omnem Actuoſitatem & Efficaciam in ſubſtantia materiæ eſſe ab aliqua

qua forma superueniente ; sed manet tamen dubium Quid illa forma sit, &, An necessario omnis actio & agendi vis debeat immediatè à substantia aliqua profluere ? de qua quæstione in argumento alio dicendi locus erit. Atque hinc patet quid sit ponere in specie, & existentiam dare, quo nihil aliud intelligitur, quàm quòd materia rerum omniũ, quæ * ex se actu existit ad omnem effigiem formamq; indifferens, variis vestita Accidentibus & accidentium temperamentis existat tali aut tali modo & specie. Nec secus ac massa ceræ ex se existens, postea

* *Illud enim aliorum ridiculum est, Materiam ex se actu non existere. Quasi dari posset aliqua substantia ex qua mundus fit, & qua extra mundum non est, in mundo tamen actu non existat. Sed fallit particula (ex se) in eum detorta sensum, ac si quod ex se, illud separatum existeret. Hoc vero ineptum materia existit coniuncta cum forma, ex se tamen non à forma habet existentiam. Immo si verum dicere volumus, in genere rerum corporearum sola Materia ex se existit. Accidentia siquidem ex se neque Essentiam neque Existentiam habent. Forma, secundum ipsos Peripateticos, dependent à materia & in Esse, & in Fieri, seu Existere. Sola igitur materia ex se & est, & existit, etsi non existat sola. Nec hic dicendum, ergo vniuersale per se existet ; siquidem materia particularis est substantia in toto mundo una & vnica.*

in

in varias imagunculas effícta, exiſtit ſub hac aut illa ſpecie animalculi. Vbi, vt non opus eſt noua ſubſtantia ad nouam & ſpecialem exiſtentiam, ſed tantum inductione noui accidentis (figuræ ſcilicet) ita in materia rerum naturalium communiter in mundo exiſtente non opus eſt niſi mutatis & copulatis Accidentibus ad dandam ſpecialem ſub hoc aut illo modo exiſtentiam.

3um. A quo omnes in Materia operationes profluunt illud eſt Subſtantia. A forma proueniunt omnes operationes. Ergo Forma eſt Subſtantia.

Hic quoque in maiore error eſt, inde, vt credo, ortus, quod Philoſophi, dum ex vna parte Materiam per ſe torpeſcentem omnique deſtitutam vigore ſpectant, ex altera parte Accidentis naturam vt debiliorem lcuioremque deprimunt, putârunt aliam quandam Naturam excogitandam eſſe, Virtutis & Virium

Virium plenam, quæ Actionum omnium fons esset, atque hanc Formam nominant. At fallun-tur, neque opus erat recurrere ad formam aliquam substantia-lem vt ratio redderetur opera-tionum quæ fiunt à corporibus naturalibus. Sufficiunt ad hoc Accidentia. Dico enim Acci-dentia immediatè & per se posse agere, & non in virtute alicuius formæ substantialis. Quod cla-rum fiet inductione omnium primarum qualitatum, è qua-rum temperie oriuntur secun-dæ. Lux diffundit se per per-spicua omnia & illuminat ob-scura. In virtute cuius formæ? Num solis? Atqui & cæteræ stellæ lucent, quarum forma est à Sole diuersa secundum Pe-ripateticos. Num in virtute formæ corporis luminosi? Nu-gæ. Carbunculus, ignis, can-dela, sol, omnia sunt corpora lu-minosa. An eadem horum om-nium forma substantialis? Non dicent, opinor. Si dicant esse, quatenus

quatenus sunt luminosa; velim etiam dicant, quid sit illa forma corporis luminosi quatenus est luminosum. Annon Lux ipsa? Nisi forte dicent tot esse in corpore formas substantiales quot reperiuntur accidentia, scilicet, Esse formam Corporis quatenus colorati, aliam quatenus sapidi &c. Quod insaniæ proximum. Lux igitur in quocunque corpore sit, vbique se propria virtute diffundit. Calor calorem generat, ac vrit: Cuiusnam formæ efficaciâ? Num formæ ignis? atqui vt Aqua Solis ardore calefacta, calefacit, sic Plumbum, lapis, aut aliud quoduis corpus ardori solis obiectum. Inter cuius igniſque formam longum est interuallum. Ignis vrit, sic & ferrum, non candens modo sed & nigrescens. Num ambo vrunt virtute eiusdem formæ? Minimè. Alia ignis, alia ferri forma. At in ferro est ignis. Hem! Corpus in Corpore: at est in poris ferri.

ri. Scilicet, Densatissimæ Chalybis, aut in compactissimi densissimiq; auri lamina pori sunt, per quos igneum corpus penetret ferrum aurumque, idque per minutissimas vtriusque partes, siquidem ne minima pars ferri calfacti est, quæ non vrat. Oscitanter philosophantur qui poris istis ἀπόρροιαν rem saluam esse iudicant. Quid ergo? Calor vbicunque est, propria & insita sibi virtute se exerit calefaciendo & vrendo, pro ratione gradus illius quem obtinet, & subiectæ rei in quam agit. Et, vt obiter id dicam, Ignis nihil aliud est quàm Calor intensus in quocunque tandem corpore. Dico Intensus, non Summus, infra enim summum gradum (quem nescimus) ignis esse potest. Quia alius alio calidior est, in eadem quantitate. Immo & descendendo vix nouimus infimum gradum caloris infra quem ignis nullus est, siquidem quod vnius rei respectu

ignis

ignis vrens est, id alterius vix est calor tepefaciens. Sed hæc subtilius persequi non est huius loci. Pergamus. Frigiditatis in terra, in aqua, in glacie, in acre hyberna, effectus sunt iidem extinguendi caloris, condensandi corpora &c. at formæ in singulis diuersæ sunt. Quare à nullius forma dependet frigiditas in exercitio propriæ virtutis suæ. Siccitas Terræ & Ignis (secundum Peripateticos Sicci) similiter arefacit aquam iniectam: at formæ hic quoque differunt. Idem in humiditate aquæ & aeris. Denique Descensus communis est aquæ & terræ, Ascensus aeris & ignis: ille à grauitate, hic à leuitate ortus. In vtroque genere principium motus erit immediatè in accidentibus Grauitatis & Leuitatis, non autem in formis, quæ diuersæ sunt in vtroque Pari, Qualitate eâdem manente. Plura addi possunt, at hæc satis confirmant conclusionem *, viz.

* Et hoc ipsum est, quod post Zab. reliqui Physici fatentur Qualitates Elementorum esse eorum formas respectu mistionis. Idem etiam quod Logici in definitione qualitatis, est forma accidentalis per quam substantia est efficax.

Ope-

Operationes in Corpore naturali posse effici ab Accidentibus solis in materiam impressis sine ope Formæ alicuius substantialis à qua Virtus eorum dependeat. Itaque & huic argumento nerui inciduntur.

4um. Quod essentialiter distinguit vnam speciem ab alia, illud est Substantia. Forma essentialiter distinguit. Ergo &c.

Solutio huius argumenti facilis est; maior propositio fallit, quæ vult omnem essentialem distinctionem fieri per aliquod substantiale. Nam etiam Accidentia, distinguuntur inter se essentialiter, vt Virtus & Color. Sed & in substantiis res clara est. Essentialiter distinguuntur quæ differunt definitione. In definitione corporum naturalium duo sunt, Genus *i.e.* Materia communis in qua omnia conueniunt. Differentia consistens in Accidentibus materiam istam variantibus. Illud in definitione est substantiale, hoc

Acci-

Accidentale, sed tale quod sufficit ad essentialem distinctionem. Quid enim? cum dicunt Physici [Ignis est Corpus simplex] genus & materia, [calidissimum & leuissimum] differentia ab accidentibus essentialibus, annon essentiale satis discrimen ponitur inter ignem & aquam, corpus frigidissimum & grauissimum? Etsi enim sit ab accidentibus, non est tamen accidentale, sed necessarium, internum & essentiale. Quare dico, vt accidentia sunt primò & per se causæ operationum, sic sunt primò & per se causæ distinctionum internarum in corporibus naturalibus; atque definitionem corporum naturalium essentialem ingrediuntur, vt non opus sit vltra materiam & accidentia quicquam præterea in corpore naturali anxiè quærere; quorum simplicem vim & mixturam si exactè haberemus perspectam, nescio an aliquid deesset ad plenam naturæ

ræ cognitionem. Sed hinc fundi noſtri calamitas, quòd Philoſophi, dum omnium in natura virium & operationum originem in forma neſcio qua, ſubſtantiali collocant, huius autem formæ ſcientiam impoſſibilem eſſe fatentur ſenſu & experientia cogente, incurioſiùs ſe geſſerunt in contemplanda Accidentium natura, eorumq; viribus & varietatibus pulcherrimis indagandis, contenti ſcilicet, in quolibet corporis affectu effectuq; paulò difficiliore, dixiſſe, Eſt à forma.

5um. Forma non ſuſcipit gradus, neque variatur. At accidentia eorumque temperatura poteſt variari & gradus ſuſcipere. Ergo Forma, non accidens, non temperamentum eſt. Maior inde confirmatur, Quia rei definitio variari non poteſt, quæ tamen variatâ formâ neceſſariò mutatur.

Maiorem planè negamus, & quanquam antiquo errore principii

cipii ferè loco habeatur, tamen & conuelli & refelli posse non dubitamus: eiusq; etiam probationem reiicimus, affirmantes, vt Formas sic & rerum definitiones consistere intra aliquam Latitudinem, non, vt vulgò volunt, in puncto indiuisibili. Quod in omnibus corporibus tam simplicibus quàm mixtis, tum animatis tum inanimatis ostendi posset. Exemplo sit Elementorum & Transmutatio in se inuicem, & mixtio in Corporibus ex eis oriundis, in vtroq; genere euincitur, illud quodcunque sit quod formæ locum in elementis obtinet, necessariò intensionis & remissionis gradus admittere. Vide enim, Terræ gleba macerata in aqua antequam in eam mutetur varias & diuturnas requirit prædispositiones & præparationes, quibus omnibus peractis iam instat ipsum transmutationis instans. Quæritur hìc an forma terræ post tot præparationes maneat tamen

tamen integra & inuariata vſq; ad ipſiſſimum tranſmutationis momentum? Quis ſanæ mentis affirmauerit? cum ſublatis aut diminutis propriis accidentibus formæ integritas ſibi conſtare nequeat: Et, ſi in tranſmutatione mutua qualitatibus fractis formæ non frangantur, etiam tum cum eis pereundum ſit per tranſmutationem; cur in mixtione, vbi formæ manent, neceſſaria tamen eſſet refractio earum: quam tamen fieri omnes, veritate cogente, contendunt. Deinde in mixtione concurrunt quatuor Elementa, & manent in mixto. Sanè. Manent igitur Qualitates an Formæ? Vtræque. Si enim periiſſent, vnde quæſo, ô bone, reuiuiſcerent in reſolutione Mixti? At manent integræ & in gradu intenſo? Minimè gentium. Ambæ contuſæ & probè confuſæ ad Symmetriam & proportionem harmonicam rediguntur: & formas quidem neceſſariò ſic retundi, aiunt,

aiunt, quia qualitates ab eis profluentes inminutas & debilitatas esse sensus ipse testatur: At verò num forma remitti potest, num substantia suscipiet magis & minus? Hìc res in luto hæret. Nec quisquam qui veritatem è puteo extrahat, præter Zabarellam repertus est. Is expedit audacissimæ distinctionis funiculo: Sic Substantia potest variari cum mutatione speciei, sed non sine mutatione speciei. Formæ Elementorum variantur primo, non altero modo. Nihil extra est in nuce durum, si quid aliud intra huius distinctionis latibulum cernas, quàm caliginem & tenebras meras. Forma elementi in mixto remittitur cum variatione speciei. *i. e.* exempli gratia, [Forma aquæ in mixto minus est forma aquæ quàm fuit extra mixtum, & tamen est forma aquæ, quia aqua cum sua forma manet in mixto, & tamen aqua in mixto non manet nec aqua dicen-

dicenda est, quia mutauit speciem, *i.e.* essentiam suam, & in aliud corpus transiuit.] Quis crudas hasce contradictiones tulerit? Consultius tamen putauit Zabarella in obscurissimæ distinctiunculæ specum se recipere, quàm videri velle principia ab antiquis posita ad clariorem veritatis lucem examinare. Nobis hoc piaculum non est. Quare omissis ieiunis istis speculationibus, quæ intellectum veri cupidissimum miserè iudificantur, asserimus, Formas elementorum recipere gradus, & intra latitudinem aliquam intendi posse & remitti, &, quia sic variantur, nullo modo esse substantias, sed meras qualitates earumque in debito gradu mixturam, supra vel infra quam proportionem elementa non sunt. Frustrà itaque sunt otiosæ illæ quæstiones, De formis elementorum, De earum in mixto integritate, De generatione & corruptione instantanea, siue de

de acceſſu & receſſu formæ ſubſtantialis in momento. Aqua non in inſtanti aut fit aut deſinit eſſe Aqua. Sed in tempore per gradus perfectâ aut corruptâ qualitatum temperaturâ. Similiter in mixtis; in ligno, lapide, pomo, carne & putreſcentibus, vt corruptio procedit per gradus, ita terminatur in temperamento; quod ſi vltra vltimum proportionis gradum vitietur, ſequitur mixti diſſolutio, ſoluto vnionis vinculo; & hoc, fatentibus Ariſtotelicis, non forma, ſed qualitatum mixtura eſt.

Atqui oggerunt, Variabuntur rerum definitiones, ſi varientur temperamenta: illæ autem ſunt conſtantes.

Pueriliter, & abſurdè. Nempe hinc error, Definitiones rerum conduntur, rebus ipſis in ſua perfectione conſideratis, inde mentis operatione abſtractæ habentur velut æternæ & conſtantis veritatis. At ſi res prout in natura non in intellectu ſunt,

ſpectemus, annon variante Natura, variabitur naturæ definitio? Notionalis illa & abſtracta rei definitio manet etiam re non exiſtente, vt Roſæ in hyeme: at Realis aliqua applicatio fieri non poteſt Rebus aut non omnino, aut aliter ſe habentibus. Quam abſurdum hoc eſt affirmare, flores flaccidos, roſam marceſcentem, pomum putreſcens, lignum ad cariem pronum, carnes fætidas aut animal ægritudine & δυσκρασίᾳ tabeſcens, æquè perfectè definiri, ac definiebantur in integritate ſua. Hi ſomnia ſua definiunt, qui res non prout in natura exiſtunt, deſcribunt, ſed pro ſuo ipſorum conceptu & imaginatione. Numquid mutatis qualitatibus mutabitur eſſentia, & tamen variatis non variabitur? Peruelim eos qui hoc aſſerunt tamdiu veſci carnibus olidis, donec agnoſcant aliam eſſe eſſentiam, aliam definitionem putridarum & integrarum carnium:

nium: aut tamdiu Valetudinarios esse, donec discant distinguere inter definitionem sani & ægri corporis. Interim nobis certò constet, Quicquid est in Elementis mixtisue Substantiale & Materiale, illud inuariatum manere, quicquid Accidentale seu Formale, illud mutari, generari, corrumpiq; per quosdam gradus, secundum quos rerum ipsarum definitio varianda est.

ATque de duobus principiis Aristotelicis, deque Formarum Natura in genere vidimus hactenus. Veniamus ad Naturã & Originem Animæ, cuius gratiã tota hæc instituta est dissertatio. Huius cùm tres sint gradus, Vegetatiuus, Sensitiuus, Rationalis, priores duos primo, vltimum vltimo in loco contemplemur. Vtrũq; commodè fiet si breuibus aphorismis hypotyposin quandam constitutionis rerum naturalium secundum ante disputata tradiderimus, ne aliena tantùm destruere voluisse videamur, con-

tradicendi ſtudio abrepti. Eſt autem huiuſmodi,

1. Principia rerum tria ſunt, Conſtitutionis duo, Materia ſiue Subiectum, & Accidentia, Tranſmutationis vnum, Accidentium Contrarietas.

2. Materia eſt totum & omne illud, quod in corporibus naturalibus eſt Subſtantiale.

3. Materia eſt indifferens ad omnia & capax omnium accidentium: ſed tamen non eſt ſimpliciter fons & radix eorum omnium.

4. Origo accidentium eadem eſt quæ ipſius Subiecti, immediata ſcilicet Creatio vel Concreatio.

5. Accidentia Materiæ ſunt duûm generum,

   1. Alia conſequuntur illius eſſentiam immediatè, & eidem coexiſtunt ex interna naturæ neceſſitate, vt Potentia Paſſiua, Extenſio & Quantitas, Locus, Tempus, ſiue duratio ſucceſſiua. Atque Materia horum accidentium fons & radix dici poteſt, quia proximè

proximè in illius essentia radicantur.

2. Alia constituunt illius existentiam in certa aliqua specie vt omnes Qualitates primæ & secundæ : quæ in materia non inerant primùm ex necessitate naturæ, sed ex arbitrio Creantis : poterat materia sine illis esse, sed inducebantur ad distinctionem illius in varias species.

6. Vtrumque genus accidentis Materiæ imprimitur immediatè, veluti lux aeri, nec opus est Substantia aliquâ intermediâ, qua interprete accidens subiectæ Materiæ societur.

7. Vt Qualitates inhærent immediatè in Materia, ita à qualitatibus immediatè profluunt operationes et operandi vires.

8. Qualitates omnes primæ primo die creationis extiterunt, & è secundis nonnullæ. Lux, calor, frigus, humiditas, siccitas, item è secundis, tenuitas, crassities, grauitas, leuitas, fluor & consistentia.

9. Cœli Materia & Subſtantia, communis eſt cum eâ omnium corporum inferiorum, & Accidentia primi generis communia poſſidet: ſed in Accidentibus ſecundi generis differentia eſt inter Cœlum & Sublunaria, viz. in diſcrepanti Copula Primarum & Secundarum Qualitatum, Lucis, Caloris, Leuitatis, & Tenuitatis. At de Cœlo nihil ferè certi adhuc nôrunt Philoſophi.

10. Elementa ſunt tria, Aer, Aqua, Terra, nec pluribus opus eſt ad mixtionem corporum: immo duobus fortè res iſta peragitur, Aquâ, Terrâ.

11. Hæc Elementa eſſentialiter inter ſe diſtinguuntur propriis & peculiaribus Qualitatum ſyzygiis à creatore immediatè materiæ inditis: in Terra copulantur, Frigiditas, Siccitas, Denſitas, Grauitas, & Conſiſtentia: in Aqua vniuntur, Frigiditas, Humor, Denſitas remiſſior cum Grauitate & Fluore: in Aere denique vinciuntur, Caliditas remiſſa, Humor debilis, Leuitas,

tas, Tenuitas, & Fluor ſummus.

12. Ignis nihil eſt niſi Calor intenſior, ſiue in aliquo Elementorum ſiue in corpore quolibet mixto inſit.

13. Calor in Aere & in omnibus mixtis (in quibus calore opus eſt) eſt partim implantatus in primæua creatione, partim infuſus à Sole, ſolo, ſi quod ſit, Elemento Ignis, & vnico caloris fonte in inferioribus. Implantatus ſine infuſo cito marceſceret.

14. Compoſitio rerum eſt duplex,

- Prima ex Materia nuda, & Qualitatibus primis ſecundiſq; ſimplicioribus, vt in Cœlo & Elementis.
- Secunda ex Materia ſic qualificata, & nouis Qualitatum mixturis è prioribus oriundis: vt in omnibus corporibus mixtis.

15. Qualitatum in Elementis illa eſt Copula, quæ eſſe poteſt ſimpliciſſima. Quare in eam ſemper ſit Reſolutio. At, qualitatum in mixtis, mixtæ ſunt Copulæ ex ſimpli-

cibus. Quemadmodum de coloribus vulgò aiunt, Albedinem & Nigredinem fieri ex mixtura varia perſpicui cum Opaco: medios autem colores oriri ex mixtura Albedinis & Nigredinis.

16. Menſura moduſque omnium Temperamentorum & Simplicium & Mixtorum datus & fixus eſt in prima creatione: à quibus primitiuis exemplaribus ſi natura erret excęſſu defectuue, monſtrum & deforme quid fit.

17. Generare ſibi ſimile, non viuentis ſolius, ſed generaliter omnium Qualitatum Actiuarum proprium eſt, ſiue ſimplices illæ & ſolitariæ ſint, ſiue copulatæ in certa Combinatione.

18. Qualitates hæ ita ſui diffuſiuæ & ſimilium generatiuæ ſunt, vt neceſſariò Materiam ſibi proportionatam efficiant, quo liberum habeant ſuarum virium exercitium.

19. Itaque Vis plaſtica ſeu Formatrix immediatè & primò in ipſis qualitatibus fundatur, quæ quò ſimpliciores ſunt, eò ſimpliciorem, &

& magis vniformem materiæ configurationem postulant; quò autem pluribus diuersarum Qualitatum mixturis complicatæ & compositæ sunt, eò magis variam & difformem partium materialium effigiationem requirunt, & producunt.

20. Mixtio quò longius descendit à simplicitate, eò exquisitior & subtilior est, quia magni est Artificij tot qualitatum & combinationum difformitates in vnam κρᾶσιν vincire: atqui, tanto infirmior est mixtura, quanto magis composita est, quia pluribus constat qualitatum contrarietatibus. Hoc in metallis, plantis, animalibusque inuicem comparatis cernitur.

21 In viuentibus est Reciproca temperamenti propagatio, ex Semine Viuentis, ex Viuente Seminis.

22 Vis prolifica & viuifica in Semine non est ab aliqua substantia immateriali & spirituali Semini adhærenti aut inhærenti, sed

à ſolarum qualitatum ingenioſa & ſubtili temperatura in materia pura & ſpirituoſiore.

23. Hæc vis actu ineſt in Semine, ſed tamen Sopita eſt, nec actu agit niſi admoto Patiente aut potius Coagente, in, & à quo Virtus iſta excitetur. Perinde vt Piper calidum eſt ex ſe, vrit tamen ſaliuâ admixtum. Atque Copioſi & Fortes Spiritus, qui in Hordeo, Tritico aut quouis alio grano ſeminetûs latent, facile extrahuntur arte ſtillatoriâ, ſi aquam pauculam admiſceas ignemque admoueas.

24. In Plantis, Terra Seminibus foturam veluti in Matrice præbet, tum calorem à ſole acceptum, tum humorem aptum ſuppeditando: quibus calidi humidique ſeminum Spiritus acuuntur, & inflati turgent, materiamque extendentes partibus & proportionibus idoneis, virtute ſua effigurant.

25. In animalibus Quiparis etſi opus ſit Mare & Fœmina ad generationem Quorum fœcundorum (nam ſubuentanea fiunt à ſola fœmina)

fæmina) tamen ad generationem Pulli ſufficit quiuis calor ſiue animantis cuiuſquam, ſiue inanimati vt Pulueris fimi, ſolis, fornacis. Quia enim in vitello, Humoris ſatis eſt ad nutrimentum, opus tantùm erit Calore externo ad excitandas Spirituum & Caloris vires generatiuas in albumine.

26 In Viuiparis vtroque opus eſt Sexu ad efficiendam vnam Seminis maſſam generationi idoneam. Et mas & fæmina actiuè concurrunt, ille magis, hæc minus. Copulatis & exquiſitè mixtis vtriuſq; ſeminibus, Spirituoſiſſima totius maſſæ Subſtantia aucta & inflata per Calorem Vteri & humorem menſtrui variè ſe commouet, dilatando, condenſando, effingendo reliquam materiam ignauiorem, pro qualitatum & operationum neceſſitate.

27. Ad Generationem Viuentis, abſolutè & ſimpliciter Semine opus non eſt. Sed ſufficit Qualitatum Viuificarum mixtura & concurſus etiam in alia materia: vt patet in plan-

plantarum propagatione per gemmæ inoculationem, in earum & Animalium quoque ex putridâ materiâ, genitura.

28. Summatim, Animæ Vegetatiuæ in Plantis, & Senſitiuæ in Brutis, ſiue Generales illæ quibus Plantæ & Animalia ſunt, ſiue Speciales per quas in certas Species diſtinguuntur, ſunt tantùm Temperamenta nobiliora Qualitatum actuoſiorum in materia ſubtili, pura & ſpirituoſa, ſiue illa Semine propagata fuerint, ſiue alio modo conflata.

Ad confirmationem huius ſententiæ aliis rationibus adductis opus non eſt, quàm quibus Formarum Subſtantialitas ſupra refutata eſt: quæ niſi infirmatæ fuerint, nec hæc poterit. Potius hoc in loco occurrendum erit eis argumentis quæ animæ, maximè Senſitiuæ ſubſtantialitatem confirmare videntur: cuiuſmodi ſunt hæc.

1um. Si anima ſit temperamentum, tum omne corpus erit Animatum; quia in omni corpore

pore est temperamentum.

Leuissimum argumentum: cui hoc responsum sufficiat, procedit ex meris affirmatiuis in secunda figura, itaque est fœdus paralogismus.

2um. Temperamentum mutatur pro ætate, loco, victusque ratione. Anima non mutatur. Ergo non est Temperamentum.

Hoc argumentum ex parte supra attigimus, & de minore in genere ostendimus formas per gradus mutari & variari posse. Sed hic amplius duplex notandus est error huius argumenti. Prior est, quòd non distinguitur inter Totalem siue Essentialem, atque Partialem siue Gradualem temperamenti mutationem. In totali non tamen mutatio aliqua sed corruptio Animæ accidit. Quare nihil est ad rem. In partiali, secundum ipsorum principia, magis & minus non variant speciem. Esto Exemplum in temperamento plantæ tenellæ & adultæ in natiuo,

plantarum propagatione per gemmæ inoculationem, in earum & Animalium quoque ex putridâ materiâ, genitura.

28. Summatim, Animæ Vegetatiuæ in Plantis, & Senſitiuæ in Brutis, ſiue Generales illæ quibus Plantæ & Animalia ſunt, ſiue Speciales per quas in certas Species diſtinguuntur, ſunt tantùm Temperamenta nobiliora Qualitatum actuoſiorum in materia ſubtili, pura & ſpirituoſa, ſiue illa Semine propagata fuerint, ſiue alio modo conflata.

Ad confirmationem huius ſententiæ aliis rationibus adductis opus non eſt, quàm quibus Formarum Subſtantialitas ſupra refutata eſt: quæ niſi infirmatæ fuerint, nec hæc poterit. Potius hoc in loco occurrendum erit eis argumentis quæ animæ, maximè Senſitiuæ ſubſtantialitatem confirmare videntur: cuiuſmodi ſunt hæc.

1um. Si anima ſit temperamentum, tum omne corpus erit Animatum; quia in omni corpore

pore est temperamentum.

Leuissimum argumentum: cui hoc responsum sufficiat, procedit ex meris affirmatiuis in secunda figura, itaque est fœdus paralogismus.

2um. Temperamentum mutatur pro ætate, loco, victusque ratione. Anima non mutatur. Ergo non est Temperamentum.

Hoc argumentum ex parte, supra attigimus, & de minore in genere ostendimus formas per gradus mutari & variari posse. Sed hic amplius duplex notandus est error huius argumenti. Prior est, quòd non distinguitur inter Totalem siue Essentialem, atque Partialem siue Gradualem temperamenti mutationem. In totali non tamen mutatio aliqua sed corruptio Animæ accidit. Quare nihil est ad rem. In partiali, secundum ipsorum principia, magis & minus non variant speciem. Esto Exemplum in temperamento plantæ tenellæ & adultæ in natiuo,

tiuo, & alieno ſolo conſitæ. Hic temperamentum non mutatur in aliud aliquod diuerſæ ſpeciei, ſed variatio eſt in gradibus perfectionis eâdem ſpecie manente: & hoc non obſtante conſtat formæ vnitas, etſi non ſimilis operationum vigor. Alter error eſt, quod ab homine ad alia viuentia incommodus eſt, vt hìc fit, traiectus: nempe in homine variato diuerſimodè corporis temperamento, forma prorſus eſt inuariabilis, quia alia eſt hominum & aliorum viuentium anima: non ſic in cæteris, vbi anima cum temperamento coincidit. Veriſimiliùs argutârunt à diuerſitate temperamentorum in hominibus indiuiduis ad diuerſitatem animarum. Sed hìc parum proficitur, ſiquidem temperamenta particularium hominum, non ſpecie, ſed gradu tantùm differunt.

Huc refer obiectiunculas, Si Anima in temperamento & ſpiritibus conſiſtat, ergo vacuato per

per Syncopen ſpiritu Anima interibit: Et ergo, Anima nutrietur quia ſpiritus nutriuntur: quibus hoc tantum regerimus, Præſtare, opiniones experientiâ corrigere, quàm aduerſus eam ineptis diſtinctionibus defendere. Neutra tamen obiectionum ab homine præcipuè ducta, in homine locum habet.

3um. Si anima ſit temperamentum, tot erunt in planta aut animali, animæ quot diuerſa conſpiciuntur temperamenta: alia oſſis, alia carnis, alia nerui, alia corticis, alia ligni anima erit. Sed in viuente eſt vnica tantum anima: Ergo anima non eſt temperamentum.

Minor propoſitio falſa eſt etiam ſecundum doctrinam ipſorũ Peripateticorum docentium, duas ad minimum in planta, & tres in omni animali animas eſſentialiter diſtinctas reperiri, formas verò inanimatas, ſiue (vt vocant) mixti etiam multo plures. Quare ſecundum ipſos pluralitas

pluralitas formarum & animarum ſubſtantialium in vno compoſito, nihil abſurdi continebit: quoad noſtram verò ſententiam multo minus, qui pluralitatem Subſtantiarum in mixto non agnoſcimus, ſed ſub identitate materiæ, diuerſitatem temperamentorum ſic ponimus, vt omnia interim Viuifica eſſe fateamur.

4um. Si anima eſſet temperamentum qualitatum in humoribus & ſpiritibus, tum non poſſet frænum iniicere corporis perturbationibus eiuſque impetum cohibere, ſed eum ſemper ſequeretur: Atqui ipſa experientia docet, animam eſſe corporis moderatricem. Ergo &c.

Hoc argumentum nihil aliud euincit, quàm in homine quidem dari ſubſtantiam aliquam à corpore diſtinctam, quæ facultates inferiores Vegetatiuas & Senſitiuas pro arbitrio ſuo regat, & aliquo modo coerceat aut promoueat. At in plantis & Brutis

Brutis vbi ſimile imperium planè non cernitur, illa ſubſtantiarum diuerſitate opus non eſt. In his enim anima non ſolum ſequitur, ſed eſt ipſum temperamentum : in homine ſequitur quidem eius propenſiones, ſed curſum moderatur, quando vult.

5um. A quo ſunt nobiliſſimæ illæ operationes Percipiendi ſiue Iudicandi de rebus ſenſibilibus, Imaginandi & Memorandi; illud accidens eſſe non poteſt. At ab anima brutorum ſunt iſtæ operationes. Ergo ſubſtantia eſt & non accidens.

Pro ſolutione huius Argumenti, notandum eſt breuiter, Omnes iſtas operationes eſſe merè organicas atque in materiali aliquo ſubiecto fieri, & ab eodem dependere: & propterea nullibi eſſe nec eſſe poſſe, niſi vbi Organum iſtud reperiatur. Organum verò illarum eſt Spiritus animalis, pura illa, clara, lucida & agilis ſubſtantia: huius

copia

copia maxima & puriſſima eſt in capite, in hoc igitur & ſedes ſenſationis omnis. At quæritur de Principio, Dico ſpiritum iſtum animalem eſſe non tantum Organum, ſed primum Principium omnis ſenſationis. Nempe in Spiritibus duo ſunt, Materia, & Qualitatum viuaciſſimarum Mixtura: in Qualitatibus eſt prima cauſa & origo, in Materia eſt primum ſubiectum & organum ſentiendi, in vtriſque coniunctis conſiſtunt omnes apprehenſionis phantaſiæ & memoriæ vires quas in brutis cernimus. Dabitur hoc quidem, Spiritus hoſce eſſe immediatum inſtrumentum omnis ſenſationis, ſiquidem in Spiritibus ſolis ſpecies rerum ſenſibilium inprimuntur & inhærent, per Spiritus huc illuc deferuntur, & vel minima Spirituum turbatio impedit, maxima corrumpit omnem ſenſationem: at verò nullam eſſe aliam ſubſtantiam in brutis, quæ his Spiritibus

bus vtatur vt instrumentis sentiendi, ipsa verò sit prima sentiendi causa, hoc non dabunt. Sed necessariò dandum est: illa enim alia substantia quam animam vocant, erit vel materialis vel immaterialis. Si materialis; erit vel purior, vel impurior Spiritibus. Non prius, quia Spiritibus nihil purius in genere materialium; nec posterius verum est, quia absurdum est ascribere principium sentiendi impuriori materiæ, & negare puriori. Si immaterialis sit, recurrunt omnia dubia in superioribus allegata.

Si instes, Esse supra naturam puriſſimæ materiæ vel exquisitissimis qualitatibus ornatæ, Iudicare, Meminisse, Appetere, Fugere, &c. dico quod non: neque id nobis magis mirum videri debet in perfectioribus animalium temperamentis, quàm multa non minus admiranda effecta in ipsis inanimatis, quæ ab ipsorum temperamento procul

cul dubio dependent, etsi sit imperfectius. Illud praeterea Aristotelis axioma, Nullum simile percipitur à simili, neque hic locum habet, cum talis sit Spirituum & puritas quoad materiam, & temperies quoad qualitates, vt in omnibus sensibilibus quæ bruta possunt percipere, nihil simile reperiatur: neque vbique veritatem obtinet, siquidem nec oculus oculum, nec anima animam, nec intelligentia intelligentiam hoc pacto perciperet. Et de Vegetatiua & Sensitiua animis hactenus.

De Animæ rationalis Essentiâ non ambigitur. Quòd sit spiritus & quidem immortalis nemo nisi Atheus aut Sadduceus dubitat. Illud solum in dubium vocatur, Vnde hæc substantia spiritualis originem suam ducat. Non erit operæ pretium retuliſſe & refelliſſe varias hâc de re opiniones: alii animas ab æterno aut diu ante corpora extitiſſe putârunt, atq; in beatis sedibus aut stellis

sedes

ſedes habuiſſe, inde in corpora velut carcerem eſſe detruſas, falſo nixi fundamento, Quod omne incorruptibile ſit ingenitum & ἀναρχον: alii, ab Angelis creatas, per impiam communicationem diuinarum proprietatum: alii ex anima Mundi, aut Subſtantia Cœleſti prognatas: alii ex Elementis conflatas; alii ex Dei ipſius Subſtantia genitas; alii à Cœli non vt materialis cauſæ, ſed vt efficientis externi virtute produci autumant. Sed his ſententiis exploſis, cardo controuerſiæ in hoc vertitur. Vtrum à Parentibus per Traducem, an à Deo per Creationem anima rationalis propagetur. Quæſtionis partem ſecundam veram iudicamus, eamque ſuſcipimus pro virili defendendam: quod faciemus & argumentorum κατασκευῇ, & ἀνασκευῇ obiectionum quæ contra poſſunt afferri.

Argumentorum claſſis eſt duplex, 1. à Ratione, 2. ab Authoritate. Illam primò inſtruamus

Si anima ſit a Parentibus, erit vel per Creationem, vel per naturalem Propagationem. Illo modo non eſt

omnibus

omnibus fatentibus. Si ergo per propagationem anima deriuetur, fiet illa vel { Per Multiplicationem & Diuisionem substantiæ ipsius animæ. / Per Generationem à Semine aliquo.

Si cui placeat prior sententia, perueliim mihi soluat hæc quæ sequuntur dubia,

1. Cur anima rationalis magis sit partibilis quàm Angeli, quandoquidem omnium & Physicorum & Metaphysicorum communis sit hactenus sententia, omnem Spiritum esse ἀμέριστον, nec generari, neque generare sibi similem per multiplicationem suæ essentiæ, aut alio modo.

2. An Actio ista multiplicationis sit Naturalis vel Voluntaria: si naturalis, quî fit vt anima rationalis intellectu & voluntate prædita seipsam multiplicet nec volens nec sciens. Si voluntaria, an igitur Sterilitatis causa non poterit sita esse in voluntate, quod anima non vult seipsam transfundere, Et,

Quo-

Quomodo in Adulteris ſequatur Fœtificatio, cum eam maximè nollent.

3. Cur, ſi animæ ſubſtantia cum Semine decidatur, non etiam abſciſſo capite aut alio membro diuidi poterit.

4. Si in & cum Semine multiplicetur anima, an Semen dici poterit Animatum anima rationali. Si ita; annon & ſanguis quoque ?

5. Si cum ſemine propagetur anima rationalis, vtrum omnis ſeminis effluxus etiam ante ſeptimum diem non poterit verè dici abortio. Contra Medicos, atque omnes Phyſiologos ; ſiquidem anima rationalis ab ipſo coitus momento et non vt illi, quadrageſimo die infunditur.

6. Vtrum abortionum iſtarum aliqua ſit futura reſurrectio.

7. Vtrum ſemper, an verò aliquando tantùm fiat hæc multiplicatio. Si ſemper, annon anima rationalis erit mortalis, quia non ſemper effuſo ſemine, ſequitur prolificatio. Si tantum interdum, vnde illud

illud nôrunt, & vnde est ista ad ſtata tempora reſtrictio.

8. Vtrum à Patre aut à Matre ſolâ anima decidatur, an ab vtriſque; ſi ab vno ſolum Parente oriatur, cur ita; cum vtriuſque anima æquè ſit diuiſibilis. Si ab vtroque; an inde ſexus ratio reddi poterit, quod alter de ſua anima plus contulerit.

9. Deinde, ſi eſt ab vtroque Parente, quomodo fiat Vnio duarum animarum maſculæ & fæmineæ in vnam ſubſtantiam.

10. An anima in Parentibus πολυτέκνοις non imminuatur, tot ſui partibus ſubſtantialibus abſciſſis.

11. An hinc reddenda ſit ratio transfuſionis Peccati, quòd Anima parentum, quæ in ſe tota & in qualibet ſui parte Peccati rea eſt, Particulas ſui peccato inquinatas liberas impertiat. Si ita, Annon liberi merito puniri poſſint pro actualibus parentum peccatis, cum animæ liberorum ante diuiſionem ab animis parentum: illa ipſa peccata actu commiſerint.

Sed

Sed posterior fortè sententia magis arridet, Esse scilicet, per Generationem à Semine. Age, discutiamus breuiter. Si Anima oriatur ex Semine aliquo, erit illud

Semen vel { ψυχικὸν, & ab ipsa anima diuisum. σαρκικὸν à corpore effusum.

Non defuerunt qui etiam animabus semen prolificum ascripserunt, quo mediante sese propagarent. Sed otiosè subtiles sunt isti. Quæro enim, illud Semen sithe corruptibile, vel incorruptibile. Si corruptibile, quomodo ex φθαρτῷ fiat ἀφθαρτον, aut ex anima incorruptibili orietur semen corruptibile. Si incorruptibile, repugnat experientia, Quando effuso semine nulla succedit soboles.

Esto igitur origo Animæ rationalis ex semine illo materiali quod à corpore excernitur. Sed nec hoc esse potest vt ex materia seminis fiat substantia animæ rationalis, quantamcunque demum in semine materiæ puritatem somniemus. Probabiliter euincit etiam illud, quòd vt anima est in operando inorganica & ἀμυγὴς,

ita neque in Essentiæ productione dependet à re aliqua materiali & corporea. At verò hoc necessariò stringit, Immortale ex Mortali, Spirituale ex Materiali, Simplicissimum è mixto & composito, nullis naturæ viribus fieri & produci posse. Ista planè sunt ἀγνωστα, sine interuentu diuinæ vis, non tantùm sustentantis Naturam vt faciat, vt ineptè nonnulli cauillantur, sed sua virtute immediatè efficientis quicquid hac in re fieri potest. Quem concursum, si concedant, dant quod quærimus. Sunt & alia argumenta quæ dissentiendi moram iniiciant; ab instantiis.

1ª. In Adamo & Eua, quorum animæ non ex materia aliqua efformatæ sunt, sed per creationem immediatam extiterunt. In his verò Deus specimen edidit, quid in aliis hominibus perpetuò facturus erat. Si dicatur nihil probari hoc exemplo, siquidem in primis parentibus Necessaria omnino fuit Creatio, cum nihil præexisteret per quod propagatio naturaliter fieri posset, et verò Deum indidisse illis hanc virtutē vt animas ab ipso primùm

accep-

acceptas propagarent ad posteros: fatendum quidem est hoc argumentum necessariam probandi vim per se non habere; sed tamen aduertendum est.

1. Adami animam materiæ antè præparatæ extrinsecus infundi, cæterorum autem animalium animas in & cum materia concreatas fuisse. Cuius ordinis rlia idonea ratio non est, quàm vt Deus ostenderet, in hominibus aliam corporis, aliam esse animæ originem, at in brutis eundem esse vtriusque ortum.

2. Vniuersi pulchritudinem & symmetriam postulare, vt cùm inferiores creaturæ primæua & ordinaria virtute sese multiplicent, omnium creaturarum Dominus non sine speciali supremi Domini auxilio & generetur, & genitus regatur.

3. Etsi Adami anima ex nihilo, potuit tamen Euæ anima ex particula animæ mariti propagari. Quod tamen haud videtur verisimile, vt innuit Adami experrecti vox. Hæc est caro

de carne, os de ossibus meis, non Anima de Anima. Verum hæc assensum non cogunt.

2°. In Christo; cuius Anima per Creationem à Deo data est, non per generationem à Parente. Is autem nobis per omnia factus est similis, & similiter, si ea excipias in quibus peccati labes, aut alterius alicuius grauissimi incommodi periculum erat. Si dicatur, hoc extraordinariè factum esse ad vitandam peccati luem, aio,

1, Non afferri idoneam huius rei rationem. Potuit enim Christus vt Corpus sic Animam (si quid tale in generatione hominis accideret) a Virgine sumere sine peccati periculo. Vt enim falsum est, quod nonnulli asserunt, Christum sine auxilio maris genitum esse, ne interueniret peccatum, ita & hìc quoque falsum est, eum corpus solum à Virgine accepisse non animam, ne scil. fieret peccatrix. Siquidem non magis difficile erat Spiritui Sancto particulam Virginalis animæ quàm sanguines

nes eiusdem ab omni impuritate mundare; & æquè facile Ioſephi quàm Virginis ſemen ab omni vitio purgare, ni, ſi id factum eſſet, Chriſtus φιλόσ ἄνθρωπος nec præterea quicquam exiſtimatus fuiſſet.

2. Concedi ex hâc ſuppoſitione, Hominem rectè dici generare hominem, etſi vnam tantùm illius partem propriè generet, viz. Corpus: ſiquidem Chriſtus, cuius anima forinſecus indita eſt, fuit tamen verè filius Mariæ.

Quod ſi dicant Animam Chriſti non creatam eſſe, ſed à Matre ortam, præterquam quòd hoc communi omnium ſententiæ repugnat, aliis etiam vrgetur difficultatibus: Quæritur enim an Anima ſemini vnita fuerit à primo conceptionis momento, an poſt diem quadrageſimum. Si illud, vtrùm & in aliis ſimile fiat: Et, an corpus Chriſti fuerit formatum & organizatum in momento vt * nonnulli aſſerunt Si hoc, an caro hypoſtaticè vnita fuerit λόγῳ à primo purificationis momento, an tum de-

* Conimb. l. 2 de anim. cap. 1. qu. 4. art. 2.

mum post diem quadragesimum infusâ animâ.

Sequuntur Argumenta ab Authoritate, eaq; diuinâ in sacris literis, quæ nobis loca aliqua suppeditat ad hanc veritatẽ stabiliendam. Huiusmodi sunt

1. *Eccles.*12 7. Redeunte puluere in terram, quemadmodum fuerat, Spiritu autem redeunte ad Deum qui dederat illum.] Clara est & manifesta antithesis inter duarum hominis partium essentialium diuersum ortum & interitum. Corporis ex puluere origo, in puluerem resolutio: Animæ à Deo opifice Creatio, ad Deum iudicem Reuersio. Corporis Causa materialis ponitur ex qua fit, in quam resoluitur [quemadmodum fuerat] Animæ verò Causa solummodo efficiens per quam ex nihilo fit, [qui dederat eam] atq; hoc emphaticos, nam corpus quoque dederat. Cauillus iste, quod hòc loci de primis solum parentibus sermo sit, refutatione est indignus.

2. *Heb.*12.9 Deinde patres quidem carnis nostræ castigatores habuimus, & reueriti sumus: annon multò

tò magis ſubiiciemur patri Spirituum & viuemus.] Nihil apertius & ἐμφαλικώτερον iſta antitheſi, Carnem corpuſq; a Parentibus, Animas à Deo accipimus, quòd ſi vilioris partis authores & qui in nos minus iuris habent, patienter caſtigantes ferimus, quanto æquiore animo feremus eum, qui ſupremum in nos ius obtinet, vtpote partis, quæ in nobis eſt præſtantiſſima, vnicus dator conditorque. Eneruant planè vim huius argumenti, qui Hebraiſmum hic cogitant, & per Patres carnis, carnales, per Patrem ſpirituum, ſpiritualem intelligi volunt. Siquidem arguitur non ex abſoluta, ſed relatiua patris natura, nec hìc quæritur quid Parentes noſtri ſunt in ſua natura, aut quid Deus in ſua eſſentia, ſed qualem illi erga liberos, hic in Creaturas reſpectum teneant, quam habeant in vtriſq; operationem, vt ipſe contextus diſertè loquitur. Præterea illud Dei attributum, Pater Spirituum, hoc in loco prorſus idem eſt quod alibi ſæpè reperitur, vbi interpretatione tali

molliri non potest: vt *Num.* 16.22. [Deus fortis, Deus Spirituum omnis carnis, hic vnus vir peccauerit & contra totum hunc cætum efferuescès?] &, *Numb* 27.16. [Præficiat Iehoua, Deus Spirituum omnis carnis virum huic cætui] Peculiare scil. in animas imperium Deo attribuitur, qui solus animas creat, solus cognoscit. Et quidem supplementum illud à nonnullis interpositum [Deus Spirituum, [Deus] omnis carnis] meritò reiicitur vt frigidius, & emphasim minuens, & in alienum sensum trahens.

3. *Zach.* 12.1. —dictum Iehouæ qui extendit Cœlos & fundat Terram, formatq; Spiritum hominis in eo] testimonium satis clarum quo docemur, pari passu ambulare hæc tria, Expansionem Cœli, Fundationem Terræ, & Formationem animæ rationalis: neque hoc minus quàm ista, infinitam potentiam requirere. Huic loco geminus est ille Psal 33.15. [Formator pariter cordis eorum animadvertit ad omnia opera eorum] rectè, animaduertit animæ seu cordis consilia, quia animam

animam ipſam fabricat.

4. *Ieſai.* 57. 16. Nam in Seculum non contendam, neq; in æternum efferueſcam: nam ſpiritus à conſpectu meo obruetur & animæ [נשמות] quas ego feci. Latet in his verbis [Quas ego feci] emphaſis aliqua, quæ ſi ſpecialem animarum rationalium à Deo productionem non innuat, quid aliud oſtendat, velim doceant.

5. Solet à nonnullis adduci locus iſte *Ezek.* 37. 5. vbi de oſſibus arentibus Iehoua ſic loquitur, Ecce ego inducturus ſum in vos Spiritum, vt viuatis. Sed nihil probat iſte vel Reſurrectionis, vel Populi Iſraelitici Reſtaurationis typus. Plus fortaſſis roboris eſt in iſto loco, *Exod.* 21 22. de percuſſore Mulieris grauidæ. [Item certantibus hominibus ſupercuſſerit vnus eorum mulierem grauidam, ita vt eiiciatur fœtus eius [ילדיה] nec tamen ſit exitium: omnino mulctator prout ei impoſuerit maritus ipſe mulieris & per iudices dato. Sin exitium ſit, tum reddes vitam pro vita.] Hinc à quibuſdã colligitur, Si fœtus grauidæ

uidæ percussæ informatus, suisque membris nondum distinctus exeat, percussorem non teneri homicidii, sed propter discrimen & dolorem prægnanti illatũ, mulcta pecuniaria puniendum pro arbitrio mariti coram iudicibus: Si autem planè formatus fuerit, morte plectendum homicidam. Huic collectioni originem præbuit falsa Lxx. versio, qui אסון, non ἄτη aut βλάβη exitium, verterunt, sed ἐξεκονισμένον: ἐὰν ἐξελθῇ τὸ παιδίον αὐτῆς μὴ ἐξεκονισμένον &c. accipientes vocẽ אסון pro אסום vel אסיסון siue אסימן ἄσημον non signatum, non effigiatũ. Atq; secundum hanc interpretationem definiunt Doctores Iuris Pontificii, Non esse Homicidam qui obortum procurat, antequam anima corpori sit infusa; vt videre est Caus. 32. Quæst. 2. Capitibus quod verò. Moyses tradidit, &, sicut Semina. Vbi & nonnullis argumentis contenditur, animam rationalem ante perfectã corporis organizationem in illud non infundi. Quæ etsi fortassis verè dicantur, tamen hinc fun-

fundamentū habere non videntur. Perſpicua enim eſt legis ſententia, Si percuſſionem grauidæ damnum non ſequatur, *i.e.* nec fœminæ nec fœtus mors; mulctator tamen ob vim iniuſtè illatam. Sin exitium vel huius vel illius eueniat, capitali ſupplicio adficitor. Vbi, ſi cùm lex non diſtinguit, nobis non ſit diſtinguendum, duriuſculū erit, vel illud de exitio ad ſolā grauidam referre, ac ſi percuſſor, cùm, ſaluâ prægnante, fœtus ſolummodo periſſet, capitalis non eſſet: aut illud de fœtu, ad formatū ſolùm poſt 40. diem reſtringere, ac ſi percuſſor, fœtu ante 40 diem per vim ejecto, nihil niſi mulctā ſoluere teneretur. Textus nec tempus nec perſonas hìc diſtinguit. Ius Ciuile paulò quàm Canonicum grauius hac de re cenſet. Digeſt. l. 48. Tit. 19. de Pœnis §. Si quis aliquid. [Qui abortionis aut amatorium poculum dant, etſi dolo non faciant, tamen quia mali exempli res eſt, humiliores in metallum, honeſtiores in inſulam, amiſſa parte bonorum relegantur. Quod ſi eo homo aut mulier perierit, ſummo

summo & capitali supplicio afficiuntur] Rursus ibid §. Cicero. habemus [Milesiam mulierem, quòd ab Hæredibus secundis, acceptâ pecuniâ, partum sibi medicamentis ipsa abegisset, rei capitalis esse damnatam, Ciceronis sententia.] Mox tamen leniùs, [Sed et si qua visceribus suis post diuortiũ, quòd prægnans fuit, vim intulerit, ne iam inimico marito filiũ procrearet: vt temporali exilio coercoeatur ab optimis imperatoribus nostris rescriptum est.] Dubiam & incertam vides harum legum sententiã. Theologi sanè non pauci conceptionis corruptionẽ quouismodo violentã accensent inter peccata sextũ Præceptum violantia. Sed & hi aiunt magis quàm probant, & non tam ad Embryones istos rudes & imperfectos quàm ad fœtus perfectè animatos & organizatos videntur respicere.

Orat. pro Cluent.

Quid hac de re ius nostrũ municipale?

Res est non leuis difficultatis, in qua, dum audiatur Doctorum iudicium, ἀπέχω.

Πάντοτε δόξα Θεῷ.

9 DE 69